

RAJZ-ÉS VIZUÁLIS KULTÚRA FAKULTÁCIÓ

Helyi tanterv

11-12 évfolyam

A rajz fakultáció elsődleges célja a rajz és vizuális kultúra középszintű érettségire való felkészítés. A helyi tanterv a részletes érettségi vizsgakövetelményre épül.

A vizuális kultúra középszintű érettségi vizsga követelményeinek teljesítése azt tanúsítja, hogy a vizsgázó az általános műveltséghez szükséges vizuális ismeretek birtokában van, megfelelő jártasságokkal, készségekkel, képességekkel rendelkezik mind a vizuális alkotás, mind a befogadás területén, mely alkalmassá teszi a mindennapi életben szükséges ismeretek felhasználására, és azok képesség szintű alkalmazására.

A részletes vizsgakövetelmény támaszkodik a kerettantervi követelményekre, de a rajz és vizuális kultúra tantárgyból meghaladja azt. Az érettségi vizsgakövetelmények teljesítésének érdekében, a szabadon felhasználható órakeret terhére, 11-12. évfolyamon az iskolának további - törvénybe foglalt - óraszámot kell biztosítania az adott tantárgyból az érettségi vizsgára felkészülők számára. Iskolánkban a fakultációs órakeret heti két óra.

A rajz és vizuális kultúra részletes követelményrendszere az alkotásra és a befogadásra épül. Ez a két fő tevékenységterület került felosztásra 11 és 12. évfolyamon.

11. évfolyam

(74 óra)

	Alkotás
Témakörök	Tartalom
1. Vizuális nyelv 18 óra	<p>1. A vizuális nyelv alapelemei.</p> <p>A pont, vonal, sík- és térforma, felület, technikának és adott célnak megfelelő használata.</p> <ul style="list-style-type: none">- Vonal: Legalább háromféle minőségű (különböző vastagságú, tónusú, karakterű), a választott eszköznek megfelelő vonal következetes használata szabadkézi rajzban.- Sík és térforma: Modell alapján készített leképező jellegű munkában sík és térforma pontos visszaadása.- Tónus, szín: Modell alapján készített leképező jellegű munkában (rajz, festés, vegyestechnika) legalább négy különböző tónusfokozat következetes alkalmazása. Adott színek pontos kikeverése.- Tér: A célnak legmegfelelőbb térábrázolási módok kiválasztása. <p>2. A vizuális nyelvi elemek elrendezése</p> <ul style="list-style-type: none">- Kompozíció, (konstrukció): Az adott célnak (közlés, kifejezés, alkotás) megfelelő nyitott és zárt kompozíciós elrendezés létrehozása.- Kontraszt, harmónia: Kontrasztokkal (szín, tónus, forma, méret, felület) történő kiemelés használata az értelmező ábrázolásban. Színharmóniák, szíkontrasztok (fény-árnyék, hideg-meleg, komplementer, magábanvaló, szimultán, mennyiségi, minőségi) tudatos használata. <p>3. Vizuális nyelv és kontextus</p> <ul style="list-style-type: none">- A vizuális nyelv eszközeinek használata különböző kontextusban a kifejező jellegű munkákban.

<p>2. Technikák</p> <p>18 óra</p>	<p>Adott technika adekvát használata.</p> <ul style="list-style-type: none">- Rajzolás: Szabadkézi rajz készítése ceruzával, illetve ecsettel, tollal. Egyszerű műszaki jellegű rajz készítése ceruzával.- Festés: Festés akvarellal, temperával.- Montázs-, kollázskészítés.- Nyomtatás: Legalább egy kézi sokszorosító eljárás (nyomtatás) alkalmazása (pl. papírmetszet, linómetszet).- Makettezés, modellezés: Makettkészítés - létező tárgy, épület lekicsinyített másának elkészítése.- További technikák Egy további szabadon választott technika alkalmazása (pl. mintázás, fotó, videó, számítógép, vegyes technikák, kézműves technikák).
--	--

**3. Ábrázolás,
látványértelmezés**

20 óra

1. Formaértelmezés

- Arány: Ábrázoló jellegű rajz készítése során természeti és mesterséges formák karakterét meghatározó főbb, a felismerhetőséget biztosító arányok helyes megfigyelése és visszaadása.

- Forma, alak, karakter: Ábrázoló jellegű rajz készítése során a látvány formáját meghatározó főbb, a felismerhetőséget biztosító jegyek megfigyelése és helyes visszaadása (befoglaló forma, körvonal).

- Szerkezet, felépítés, működés Egyszerű tárgyak felépítését, formakapcsolatait bemutató rajz készítése (pl. szabásrajz, szerkezeti vázlat).

2. Térértelmezés

- Téri helyzetek: Téri helyzetek egyszerű, értelmező jellegű ábrázolása. Tárgyak, objektumok egymáshoz viszonyított téri helyzetének pontos megjelenítése látvány alapján két és három dimenzióban.

- Nézőpont Az adott célnak megfelelő nézőpont kiválasztása.

Látvány alapján tárgyak, objektumok ábrázolása során a nézőpont következetes megtartása.

- Termélység: Beállítás alapján a fény-árnyék hatások segítségével a termélység érzékeltetése szabadkézi rajzban és festéssel.

- Térábrázolási konvenciók: Ábrázoló jellegű szabadkézi rajzban választott térábrázolási rendszer következetes alkalmazása.

Egyszerű beállításról a kétirányponos perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazása szabadkézi rajzban.

Beállításról vagy a látvány axonometrikus képéből az adott tárgy vetületi rajzának elkészítése (Monge-rendszerben) szabadkézi rajzban.

3. Színértelmezés

- Szín- és fényviszonyok: Beállítás alapján szín és fényviszonyok helyes visszaadása szabadkézi rajzban és festéssel.

4. Mozgásértelmezés

<p>4. Megjelenítés, közlés, kifejezés, alkotás</p> <p>18 óra</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nézőpont - Térviszonyok - Kompozíció: Ornamentális és képi kompozíció létrehozása látvány alapján vagy elképzelés alapján. - Színhatás - Érzelmek, elvont gondolatok: Érzelmek, lelkiállapotok, elvont gondolatok értelmezhető vizuális kifejezése szabadon választott vizuális formában. - Folyamat, mozgás, idő: Folyamat, történet bemutatása értelmezhető képsorokban (pl. képregény). - Kép és szöveg: Adott kép/ek és szövegrészek egymáshoz viszonyított, a célnak megfelelő elrendezése adott képmezőben, hagyományos technikával vagy számítógéppel. <p>Adott tartalomnak leginkább megfelelő betűtípus kiválasztása és kompozíció kialakítása hagyományos technikával vagy számítógéppel.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vizuális információ: Vizuális jelek, szimbólumok egyértelmű, következetes használata (pl. magyarázó-közlő rajzokon). <p>Nem vizuális természetű konkrét információk (pl. számszerű adatok: hőmérséklet-ingadozás, népességváltozás) értelmezhető, képi megjelenítése (pl. grafikonon, diagrammal).</p> <p>Színkódok következetes alkalmazása a magyarázó-közlő ábrázolásban.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tárgyak és környezet: Adott funkcióra egyszerű tárgy, csomagolás tervezése, tervvázlatokból a legalkalmasabb kiválasztása, a kiviteli terv elkészítése rajzban. <p>Külső és belső terek különböző funkcióra történő berendezésének, átalakításának megtervezése két, illetve három dimenzióban. Egyszerű tárgy készítése szabadon választott kézműves technikával.</p>

12. évfolyam

(64. óra)

Befogadás	
Témakörök	Tartalom
1. Vizuális eszközök 12 óra	<p>1 Megjelenítés sajátosságai</p> <ul style="list-style-type: none">- Vizuális nyelvi elemek: A vizuális közlés, kifejezés legfontosabb eszközeinek (pont, vonal, sík- és térformák, felület, tónus, szín, szerkezet/kompozíció, képi motívumok) a vizuális közlésben, kifejezésben betöltött szerepének ismerete és használata az elemzés során.- Térábrázolási módok: A legjellegzetesebb térábrázolási módok felismerése, és lényegének ismerete. A termélység-megjelenítés különböző módjainak ismerete.- Vizuális minőségek: Vizuális minőségek differenciált megkülönböztetése szóbeli közlésekben is (pl. tónus/szín; alak/forma; textúra/faktúra/struktúra megkülönböztetése).- Látványértelmezés: A látványértelmezésben szerepet játszó tényezők (pl. nézőpont, arányok, képelemek egymáshoz való viszonya) lényegének, jelentésének ismerete és alkalmazása az elemzés során.- Kontraszt, harmónia: A színharmóniák, szíkontrasztok (fény-árnyék, hideg-meleg, komplementer, magábanvaló, szimultán, mennyiségi, minőségi) felismerése.- Kontextus: A vizuális közlési, kifejezési eszközök jelentését meghatározó összefüggések - kontextus - felismerése és használata, értelmezés, elemzés során. <p>2 Technikák</p> <ul style="list-style-type: none">- A vizuális közlés, kifejezés legfontosabb technikáinak felismerése. A legfontosabb technikák közlésben, kifejezésben betöltött szerepének ismerete és használata az elemzés során.

<p>2. Vizuális kommunikáció</p> <p>12 óra</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Folyamat, mozgás, idő: Időt, mozgást, változást rögzítő vizuális (álló- és mozgóképi) megjelenítési módok ismerete és összehasonlítása. - Kép és szöveg - Vizuális információ: A köznapi és művészi vizuális közlésekben előforduló legfontosabb jelek, jelzések, jelképek, motívumok megfelelő verbális értelmezése. A köznapi közlésekben (pl. műszaki rajz, folyamatábra) leggyakrabban előforduló vizuális információk értelmezése. - Tömegkommunikáció: A tömegkommunikáció legfontosabb (auditív, vizuális, audiovizuális) eszközeinek, leggyakoribb formáinak ismerete és megkülönböztetése. <p>A legfontosabb médiakategóriák (nyomtatott és elektronikus médiumok) kommunikatív és esztétikai hatásának ismerete.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fotó, mozgókép: Fotóelemzés megadott szempontok szerint. A fotó legfontosabb műtípusainak (emlékfotó, szociofotó, sajtófotó, művészfotó) ismerete. A film műtípusainak ismerete (ismeretterjesztő, dokumentum, játékfilm, kísérleti film, reklám). Álló és mozgóképi reklámanyag képi hatásának elemzése.
<p>3. Tárgy- és környezetkultúra</p> <p>12 óra</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Forma- és funkcióelemzés: A tárgyból leolvasható információk ismerete. <p>Különböző korokból és kultúrákból származó tárgyak, objektumok (pl. épület, építmény) funkció- és formaelemzése.</p> <p>Tárgyak, épületek stílusjegyek alapján történő besorolása, csoportosítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tervezési folyamat A tervező-, alkotófolyamat lépéseinek (kutatás, motívumgyűjtés, vázlatkészítés, modellezés, kipróbálás, tervdokumentáció-készítés) ismertetése egy konkrét példán keresztül. - Kézműves és ipari tárgykultúra: Egy tárgy (múltbeli, más kontinensről, kultúrából származó) elemző vizsgálata. - Népművészet: A tárgyi néprajz és a népművészet fogalmának ismerete. <p>A magyar népművészet legfontosabb sajátosságainak ismerete.</p>

<p>4. Kifejezés és képzőművészet</p> <p>28 óra</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Művészeti ágak: Művészeti ágak (képzőművészet, építészet és alkalmazott művészetek) legfontosabb jellemzőinek ismerete. - Műfajok: A képzőművészet kétdimenziós (festészet, fotó, grafika), háromdimenziós műfajainak (szobrászat, installáció, land art) és időbeli kifejezéssel is bíró műfajainak (mobil szobor, happening, video, multimédia) ismerete. - Művészettörténeti korszakok, stíluskorszakok <p>A művészet nagy stíluskorszakainak, irányzatainak (őskor, ókor, középkor, reneszánsz, barokk, klasszicizmus, romantika, realizmus, impresszionizmus, posztimpresszionizmus, historizmus, szecesszió, szimbolizmus, fauvizmus, expresszionizmus, futurizmus, kubizmus, dadaizmus, szürrealizmus, absztrakt irányzatok, pop-art, konceptuális művészet, transzavantgard/posztmodern, valamint az Európán kívüli kultúrák közül India, Kína, Japán művészete és a prekolumbián kultúrák) legfontosabb jellemzőinek ismerete.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stílusjegyek - Alkotások és alkotók: A legismertebb alkotások és alkotók (lásd Műtárgylista) ismerete, felismerése és stílusmeghatározása. - Műelemző módszerek: A következő műelemző módszerek ismerete és alkalmazása. Stílustörténeti, forma-funkció, forma-tartalom, összehasonlító és ikonográfiai elemzés. - A mű tárgyi és kulturális környezete: Vizuális közlések, tárgyak, műalkotások jelentését meghatározó tárgyi és kulturális környezeti összefüggések jelentőségének felismerése. - A műalkotások létrehozásában szerepet játszó tényezők és összefüggések ismertetése (pl. kulturális környezet, megrendelői igény, alkotói beállítottság, technikai feltételek).